

PROPRIETAR — DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șlr garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foaie bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

Noua cruciadă

(+). Evul mediu a avut durerea să vadă Locurile Sfinte ocupate și pângărite de păgâni. Și atunci conștiința creștină a Apusului ce asculta de urmașii vărhovnicului Petre s'a tulburat cumplit de o asemenea fărădelege: oștiri după oștiri au plecat să dele pept cu păgânul și să-l scoată din moștenirea sfântă a creștinătății în care apucase tocmai în urma păcătoșeniei creștinilor împărăckiași între ei și zăbavnici întru a face față primejdiei ivite în zare. Vremile noastre își au și ele păgânii lor cari pândesc clipita când să decarce jurțuna ce va pustii, alătura de bunuri materiale și valori artistice, comorile cele mai de preț ale bietului muritor: credința și morala creștină, și printr'asta să ucidă și sufletele.

Și ca în evul mediu, așa și acuma: cel ce vede mai bine ca oricine prăpădul ce se apropie și pogubele nemărginite ce ar pricinui, este Vicarul Domnului din Cetatea Veșnică. Pius XII, tocmai ca înaintoșii săi, nu pierde din vedere uraganul în deslănțuire și nu pregetă, dela înălțimea locului de cârmă și răspundere ce ocupă, să atragă luarea aminte a tuturor asupra a ceea ce-i pe cale de izbucnire și să arate totodată drumul de urmat și mijloacele de folosit ca năpasta să poată fi ocolită. Așa a făcut și săptămâna trecută adresându-se, printr'o scrisoare apostolică, Secretarului de Stat al Vaticanului, Cardinalului Maglione, legându-i de suflet să aducă în chipul ce i-se va părea lui mai potrivit, la cunoștința lumii, dorințele sale părintești și îndemmurile sale întru Domnul, cari toate răvnesc binele atât de dorit și acum atât de primejduit: pacea creștină între singuratici și între neamuri. Din scrisoarea pomenită aflăm taina izbănzii acestui gând mare și sfânt: cruciada de rugăciuni fierbinți, pornite mai ales din inimi curate de copii. — E un mic mărgăritar această scrisoare din care desprindem câteva rânduri:

„La această cruciadă de rugăciuni Ne place să fie stimulați în chip special aceia pe cari, amăsurat pildei Dumnezeescului Răscumpărător al Cărui loc îl ținem pe pământ, și Noi îi iubim cu cea mai gingașă afecțiune: vrem să zicem pruncii cari, în cea dintâi îmbobocire a vieții lor, răspândesc în jur de ei nevinovăția, dragădășenia, grația. Făcându-și dintr'asta obișnuință cucernică, tatâni și mamele să-și ducă zilnic copilășii, chiar și pe cei mai micuți, la altarele Precurarei, oferându-i Ei dimpreună cu florile grădinei și ale câmpurilor și deodată cu rugăciunile lor și ale copilășilor. Și atunci cum s'ar putea ca Maica Sfântă să nu asculte atâtea glasuri rugătoare explorând pace pe seama cetățenilor, pe seama popoarelor, pe seama națiunilor? Cum s'ar putea să nu le asculte, când rugile ingerilor slăvilor ceresti s'ar împleți cu cele ale pruncilor, cari pot fi numiți ingerii pământului? Știm cât a iubit Hristos Domnul pruncii. Ei bine: „Acelaș Ieșu binecuvântat în veci ce alte rugăciuni va asculta mai ușor ca pe cele ale copiilor, îndăfate spre El și spre Sfânta sa Maică de mâinile lor împreunate spre rugă?“

Părinți și cateheți: luați aminte! Pentru Apusenii catolici luna Maiu este luna Mariei; Pentru noi Răsăritenii luna lui August are aceleași chemări și sugestii. Sf. Părinte dorește ca luna Mariei să fie luna noiei cruciade pentru pacea tuturor. Dorința aceasta trebuie socotită drept poruncă sfântă. Și prin urmare trecută în faptă. — Cum suntem siguri că se va și întâmpla.

Pasă de fă așisderea!

Grija de seminarile teologice — O lecție pilduitoare a Spaniei martirizate — Si hi et hae potuerunt...

de prof. Dumitru Neda

Printre știrile mărunte ale numărului trecut al „Unitii“ se află una care, așa „mărunță“ cum e ea, poate și trebuie să dele de gândit oricui cugetă și simțește creștinește. Am, anume, în vedere mica încreștere despre actuala epocă de înflorire a seminarilor teologice din Spania, cu atât de grăitoare precizare că obștea binecredincioasă se îngrijește în chip pildurilor de întreținerea acelor seminarii și a tinerilor levii. Cum au făcut, bunăoară, enoriașii eparhialului de Sevilla cari au și as'gurat deja pe-un an întreg prevederea seminarului eparhial cu toate cele de lipsă. Grație acestui spirit de jertfelnicie, răsadnițele de preoți — patruzeci la număr încă în Martie c., chiar și numai în teritoriile stăpânite pe atunci de naționaliști, și putându-se mândri cu peste patru mil de candidați la slujba altarului spre mărirea lui Dumnezeu, mântuirea sufletelor și propășirea Patriei — sunt o chezășle că Spania de mâine își va vedea refăcute rândurile cumplite rărite de roșii ale vestitorilor credinței și ispravnicilor tainelor dumnezeiești. Iar aceasta însemnează viață și energie nescată și nebiruită pentru greu încercatul popor spaniol care a văzut și a învățat atât de multe cu deosebire în cel din urmă trei ani de urgie.

Pe noi Dumnezeu ne-a ferit de cumpliri ca cele prin cari a trecut biserica fraților întru latinătate și credință din Peninsula Iberică. Nu se poate însă să ne scape faptul că ni-se împuținează chemările preoțești. Despre care fenomen îngrijorător s'a mai scris în coloanele acestei gazete și s'au făcut și sugestii (— „Săptămâna Seminarului“ —) în vederea vindecării unui rău ale cărui pricini au fost, în parte, arătate, și care dacă nu va fi stavilit, o să fie fatal neamului și bisericii. Pentru că de și își au rostul lor, în mecanismul vieții sociale, toate serviciile publice legal rânduite, totuși însemnătatea slujbei sacerdotale, chiar și în ce privește bunul mers al treburilor obștești — să le zicem: lumești — n'o are și nici că o poate avea o altă slujbă, oricare ar fi ea. Mens agit molem. Sufletul; mai lămurit: conștiința cârmuește materia. Conștiința creștină mai presus de toate. Această forță stăpânitoare și călăuzitoare spre tot mai bine și mai desăvârșit o formează și o călește însă Biserica prin slujitorii și tainele ei. Intr'asta n'o poate înlocui nimeni, cu nimic. Nici aturea și nici la noi. Și toate încercările potrivnice s'au dovedit și se vor dovedi păcătoș de deșarte și iluzorii.

Hispania docet. Trecutul mai îndepărtat și mai ales pătimirile din cel din urmă trei ani au deschis, nu se poate mai bine, ochii și

mulțimilor creștine asupra vredniciei mult hulitei tagme preoțești. Devotamentul desinteresat al preoților, statornicia lor neînfrântă întru a vesti pe Domnul și a sluji turmei credincioase între orice împrejurări, chiar și cu punerea capului, le-a câștigat toată stima și dragostea neprecupețită a tuturor. Și acum vedem că aceste mulțimi arată cu fapta că înțeleg ce lucru mare și sfânt în sine și folositor obștii creștine este preoția. Sărăciți cum sunt de cât li-s'a cerut și au dat pentru nevoile războiului, (când n'au fost jăcmăniți de stăpânirea teroristă și deadreptul dușmană neîmpăcată), dăniși își trag dela gură și fac danii de care se resimt, numai să aibă ce mânca și cu ce se îmbrăca viitorii preoți meniți să la locul celor ce nu mai sunt, ori va trebui să plece în curând în urma celor suferite cu răbdare și tărie de mucenici ai datoriei din conștiință.

Pilda aceasta de sfântă marimă și simț ne sună și nouă: Pasă de fă așisderea! Asta cu atât mai vârtos că la noi binefăcătorii, în parte covârșitoare, pot da din celea prisositoare și nu va trebui să-și tragă dela gură. Pe noi Cel de sus, știm, ne-a ferit de prăpăd ca cel din Spania și rugându-l îl rugăm să ne păziască și pe viitor. Care rugă — o putem spune cu toată încrederea — întru cât va fi răzimată pe jertfelnicie ca cea menționată în cele de mai sus, nu încapă încapă îndoielă că va afla ascultare la Atotputernicul în chip deosebit, pentru motive cari, fiind ușor de înțeles, nu mai stăruim asupra lor.

Cei dintâi chemați să treacă în conștiința publică acest adevăr, firește că sunt preoții. Precum iarăși e firesc ca dăniși să premeargă cu pilda. La aceasta îi obligă de altfel și un elementar simț de dreptate, mai cu seamă pe cei cari au apucat la hirotonire, la parohie, la sesie parohială și salar, fără să fie plătit taxe de întreținere în Seminar. Ba dimpotrivă: li-s'au făcut și cadouri de preț din când în când. — S'ar putea ca unii ca aceștia să uite cele trecute vremi și să nu desprindă din marimă și simț deosebit, pentru motive cari, fiind ușor de înțeles, nu mai stăruim asupra lor.

O vorbă ca o sută: Tinerilor noștri levii trebuie să li-se facă (încă începând cu anul viitor) cu puțină petrecere în Seminar și la studiul teologic barem fără grija cheltuielilor de întreținere. Colecte în naturall valorificate mai apoi; ajutoare din fondurile arhidiecezane; danii bănești dela lumea mai înstărită (— și mai ales dela cei ce au primit stipendii) — totul trebuie făcut ca desideratul de mai sus să nu mai rămână un simplu desiderium. — Avem informații

că s'ar și fi aflat 2-3 bisericiani (nu dintre cel mai instărit) cari să susțină pe spesele lor câte un cleric la seminar și academie. Să fie capabilă de-un asemenea gest numai ceata această micuță la număr? Nu-i de crezut Căți vor fi însă și de aceștia pe lângă alții, cari deși vor da mai puțin, tot binevenită și binecuvântată va fi și dania lor? Și de ce n'ar putea fiecare district protopopesesc să facă la fel cu singuraticii bisericiani pomeniți: să susțină câte un cleric sărac? — Sinoadele protopopești au cuvântul. Cauza e pe cât de arzător de actuală, pe atât și de gravă și dela soluționarea ei atârână, în măsură mai mare decât s'ar crede, viitorul bisericii noastre.

„Dumnezeu înainte de toate“. Cătolecii din Anglia înțeleg să-și trăiască credința, nu numai s'o laude cu gura. Și vreau să-l vadă pe Dumnezeu lubit și ascultat de cât mai multă lume. În acest scop folosesc toate mijloacele admise de morală. Presa fiind și ea un mijloc puternic întru răspândirea împărăției lui Dumnezeu printre muritori, folosesc și produsele tiparnițelor în slujba gândului ce-i stăpânește pe ei.

Organizatorii asociației *The Grail*, cea cu deviza din fruntea acestor șire scot, mai nou, cu zecile și sutele de mii, folio volante pe cari le împărțesc gratuit, le trimt cu posta, le „uită“ prin trenuri, pe la stații, prin restaurante, prin autobuze, prin salele de așteptare, etc. Fiecare atare foale volantă pune câte o problemă pe care o tratează foarte pe scurt, dar cu temelie, cât să deie de gândit oricărui cap sănătos. Cea din urmă, de ex, are drept subiect: „Teama“ și dăpână ideile: „Te temi de viitor? Teama-ți-e că-ți vei pierde situația? Ți-e frică de alte persoane? de războiu? de boale? de moarte? — Toți oamenii se tem de câte ceva. Asta însă trebuie să aibă un temelie oarecare. Care să fie acel temelie? — Toată lumea să teme, pentru că toți au uitat să aibă încredere în Dumnezeu. A avea încredere în Dumnezeu, înseamnă a te răzima în întregime numai pe El, fără a te mai întreba cum se vor petrece lucrurile și lăsându-L pe El să

lucere după voia și înțelepciunea Sa. Când vom fi regăsit încrederea în Dumnezeu, nu va mai avea loc în viața noastră teama.“ — Pe dosul foii se scrie: „Trebuie să ne regăsim încrederea în Dumnezeu, pentru că acesta este, punctul nostru de sprijin. Dintr-asta trebuie să facem o realitate vie în viața noastră de toate zilele. *Incercați!* Săptămâna aceasta debarașai-vă de una dintre temerile voastre. Incredeti-vă de astă dată cu tot sufletul în Dumnezeu. Și când fiecare dintre noi va purcede așa, deocamdată fiecare pentru sine singur, se va ajunge acolo că neamul întreg va face la fel“.

Folio volante de felul acesteia, — la cerere, se capătă la: *The G. F. Campaign*, 58 Sloane Street, Londra S. W. 1. — Dealtfel sistemul foilor volante e cunoscut și s'a dovedit a fi foarte binefăcător, și aiurea. Așa de ex. în Franța și fosta Austrie. Ca alte țări să nu mai pomenim.

Impărtașania copiilor

Atinsesem înainte de Paști, în coloanele „Unirii“, datorința fiecărui creștin ajuns la vârsta priceperii, de a primi taina Sf. Impărtașanii. Căți însă vor fi ajuns Sf. Sărbători, fără a sărbători creștinește marile taine ce înconjoară învierea lui Isus? Căți sunt cari nu au primit hrana sufletului lor? Cei mari dacă au neglijat-o, a fost din vina lor. Dar dacă copiii ajunși la pricepere nu s'au apropiat de masa cinei celei de taină, vina nu o poartă ei, ci îngrijitorii lor. E o vină însă care se poate, în parte, repara.

Porunca: „La Paști să te cumineci“, e bisericească întru cât determină timpul cuminecării. Însă porunca de a te împărtași, (ca și ceea de a te mărturisi) e poruncă dumnezească: „De nu veți mânca trupul Fiului omului și nu veți bea sângele lui, nu veți avea viață întru voi“ (Io. 6, 54). Această poruncă obligă în pericolul morții, de mai multeori în viață, ba poate obliga chiar (per accidens) și de mai multeori pe an.

Trecute deci Paștile, nu vom fi dispenzați de a pregăti copiii cari ar fi trebuit să se împărtașască și nu au făcut-o. Nu știm timpul —

care poate să fie foarte aproape. — Când copil sau altul din parohia noastră, ar fi lipsă de Sf. Impărtașanie, și atunci, la rezeală, cu greu va putea fi cătuși de puțin pregătit. E adevărat că în pericol de moarte se recer mai puține condițiuni pentru un copil pentru ca să se poată cumineca. Dar cine asigură că boala și timpul vor permite să poți face să distingă Trupul Sfânt de pâine comună și să-L adore cu reverință?... Ar fi interesantă o statistică care să arate căți copii morți între 7 (deși în timpul de astăzi foarte mulți copii ajung la pricepere sub această vârstă) și 12 ani, au trecut pragul vieții împărtașii cu sf. taină... Și totuși sunt și aceste suflete cari nu se mântuiesc numai cu „mîntuiri“ lui Dumnezeu“. Pregătiți din timp, sunt și copiii — destinați la fericirea cerească — mîntuiri de mîntuirea lor.

De aceea găsesc oportun a reveni asupra acestui chestiuni a împărtașaniei copiilor, și mai ales a primei Impărtașanii, de care atârână toate cele ce urmează atât în frecvența cât și în modul de a se face. Căci cu cât un copil va fi mai bine pregătit pentru prima Impărtașanie, cu atât se va cumineca mai des și mai bine. Dela prima Impărtașanie, pot spune, depinde — în mod obișnuit — întreaga viață spirituală a unui om. Pe căți nu i-a făcut prima Impărtașanie, cu darurile și cu hotărârile ei? Sf. Don Bosco la prima sa cuminecare, cerului Isus — după îndemnul mamei sale — mai bine să moară decât să păcătuiască, și iată-l sfântul *Domenico Savio*, ținându-și hotărârile luate la prima Impărtașanie, ajunse să fie declarat de Biserică, venerabil. Fericitul *Eymard*, în acea zi promite să se facă preotiar după treizeci de ani exclamă: „Câte daruri mi-a făcut Dumnezeu la prima Impărtașanie! Da, eu cred că întoarcerea mea a fost sinceră și desăvârșită“. Insuși *Napoleon* numește ziua primei Impărtașanii cea mai frumoasă zi din viața lui.

E de prisos să se facă dovada că ziua primei Impărtașanii este de fapt, pentru toți creștinii, cea mai frumoasă și cea mai însemnată zi din viață. De ce să nu le dăm pe Isus atunci când inima le este mai plină de curățenie

□ □ Foia „Unirii“ □ □

Episcopatul sf. Petru la Roma

de Pr. Dr. Ioan Stanciu

Omonimul meu neunit dela Sibiu, în a sa „Lege strămoșească“ (ed. Sibiu 1938 la pag. 46) zice: „Dintre toate inovațiile cea mai gravă a fost pretenția nejustificată a patriarhilor din Roma de-a stăpâni singuri peste întreaga biserică creștină. Ca să justifice această absurditate au inventat sofismul iezuitic, bazat pe falsele Pseudo-Izidoriene: Petru a fost episcopul Romei“. Apoi adaugă imediat: „Nu sunt dovezi“.

Așa cugetă omonimul și așa îndrăznește să scrie. Fără să lungim vorba, ne luăm voie să aducem, dintr'o serie întregă, barem câteva dovezi cari să lămurească cinstit problema:

1. *Hegesip* din Palestina † pe la 190, a fost la Roma pe timpul Papii Anicet, (155—156), iar pe timpul Papii Elesteriu, (174—189) a compus „Ipomnimata“, adică „Memoriile“, în cari a făcut catalogul Papilor dela sf. Petru până la Elesteriu.

2. Sf. *Irineu* din Smirna, episcop în Lion, (178—202) în „Adv. Haereses“ c. 3 cap. n. 3 ne dă catalogul Papilor dela sf. Petru până la Papa Elesteriu.

3. *Eusebiu Pamfilu*, episcop în Cesarea Palestinei, (313—340) „Chronicon“ 2,2058 zice:

„Petru apostolul de națiune galilean, primul Pontefice al creștinilor, după ce primul a întemeiat biserica din Antiohia se duce la Roma, unde predicând evanghelia 25 de ani, stă ca episcop al acelu oraș“. — În „Istoria bisericească“ 2, 14 5—6 zice: „în sfârșit (Smon Magul) mergând în cetatea Roma cu sprijinul și cu ajutorul ajutorului diavol, în scurt timp încercările lui au înaintat într-atât că oamenii acelei cetăți i-ar fi așezat statuie ca unui zeu. Însă aceasta nu i-a reușit. Căci îndată, în timpul împăratului Claudiu, binevoitoarea și prea buna providență a lui Dumnezeu a condus la Roma pe cel mai tare și pe cel mai mare dintre apostoli, pe Petru, principele și patronul tuturor celorlalți, în contra acelu păcat și infecție a neamului omenesc. Acesta (Petru) ca un puternic conducător de miliție îngerească, întărit cu arme cerești, a adus din Orient comoara luminii nelnserate pentru aceia cari locuiesc la Apus, acea lumină și doctrină binefăcătoare pentru suflete, care le vestește împărăția cerurilor“.

4. *Catalogul Liberian* (care dă seria Papilor dela sf. Petru până la Liberiu, 352—366) are următorul titlu: „Impărăind Tiberiu Cezarul, a suferit Domnul nostru Isus Hristos în anul al 29 lea (al erei vulgare) Martie 25 și după înălțarea Lui, preafericitul Petru a luat episcopatul, Din care timp, după succesiune, cari episcopi au fost, căți ani și sub care împărat“. — Iar despre sf. Petru zice: „Petru ani 25, o lună,

zile 9. A fost în timpul lui Tiberiu Cezarul și al lui Gaiu și al lui Tiberiu Claudiu și al lui Nero, dela consulatul lui Minuciu și Longi până la al lui Nerine și Vero, a murit însă ca Pavel în aceeași zi, 29 Iunie, consuli fiind susnumiții, iar împărat Nero“. Apoi pune pe Lis și pe toți urmașii până la *Liberiu*.

5. Sf. *Ieronim*, (347—419) în „De viris illustribus“ n. 1—2, zice: „Simon Petru fiul lui Ionă, din provincia Galileii, din satul Betsaida, fratele lui Andrei Apostolul (Mat. 4 18) și principele apostolilor, după episcopatul bisericii antiohene și predicarea făcută Evreilor risipiți în Pont, în Galația, în Asia și în Bitinia (I. Petru, I, 1), în al doilea an al împărăției lui Claudiu, pentru combaterea lui Simon Magul, a mers în Roma și acolo a ținut scaunul arhieresc 25 ani, până în ultimul an al lui Nero, adică al 14 lea. De către care și răstignit fiind pe cruce, s'a încoronat cu martiriul, cu capul cătră pământ și cu picioarele ridicate în sus, afirmând că nu este vrednic să moară ca Domnul său“.

6. Sf. *Optat* episcop de Milevi în Numidia † 384, în „De schismate Donatistarum“ cartea II cap. 2 n. 3 zice: „Deci nu puteți (tăgădui) că în orașul Romă întâi Petru a avut scaunul apostolic, pe care a șezut acest apostol, căpetenia tuturor apostolilor, Petru, de aceea este numit Chefas, prin care unic scaun să se păstreze unitatea de către toți, ca să nu-și ia ceilalți câte un scaun, deoarece ar fi deădăptat schismatic și eretic acela care în contra uni-

voința mai înclinată spre ascultare, iar impresiile se întipăresc mai ușor și mai adânc în sufletul lor moleabil? Vor fi aceste impresii neșterse, cu carel vor trăi, și carel, chiar în cazul unei viitoare rătăcirii, vor putea fi cauza întoarcerii? Nici când z'ua primei împărtășanii nu va fi așa de frumoasă ca atunci când e legată de etatea în care omul știe să albe bucurii mai adânci, mai adevărate și mai curate.

Dar, înțeleg: prima împărtășanie își va produce efectul dorit, numai în cazul când copiii au fost bine pregătiți. Altfel, nepregătiți și totuși admis de paroh (a cărui grije este de a supraveghea cine face și cum face prima împărtășanie) să primească sf. taine, copilul va petrece o viață întreagă în sacrilegiu (cel puțin obiective). Am cunoscut un bătrân care se cumineca destul destul de des, dar pentru care Sf. Cuminecătură nu era altceva decât „un miez de pâine”. Cu siguranță că va fi auzit în viața lui multe predici despre sf. Euharistie, dar nici una și nici toate la oaltă nu au putut să suplinească instrucția ce trebuie să se dea celor ce să pregătesc pentru prima împărtășanie. Prin această pregătire ști cine poate fi admis și cine amănat încă dela această taină. Omul de care amintesc, dacă ar fi avut această pregătire, nu ajungea pe patul de moarte, ca atunci — preotul ocupându-se deadreptul cu el — să afle că Sf. Cuminecătură nu e un miez de pâine, ci Trupul Domnului...

(Va urma)

Pr. Eugen Popa

Binecuvântare ce ne privește deadreptul. Sâmbătă, în 18 Martie c. E. M. Sa Card. Eugen Tisserant a fost primit în audiență de Preafer. Părinte Papa Pius XII. Cu acel prilej ilustrul Purpurat a prezintat Sanctității Sale omagiile filiale și urările de bine ale I. P. S. pâr. Mitropolit Alexandru al Blajului și cap al Provinciei Mitropolitane Române Unite. La ceea Sf. Părinte și-a exprimat bucuria sa de această atenție, a binecuvântat lerarhul român și turma încredințată lui, lăsând să fie aduse acestea la cunoștința celor pe cari îl privește.

În adresa din 25 Martie c. a Sacrei Con-

gregații „Pro Eclesia Orientali”, semnată de Em. Sa Eugeniu Card. Tisserant și trimisă I. P. S. pâr. Mitropolit se scrie:

„Sunt bucuros de a Vă face cunoscut că Sanctitatea Sa a primit cu părintească satisfacție omagiile și urările de bine și mi-a dat plăcuta însărcinare de a Vă notifica vllle Sale mulțumite și binecuvântarea Sa particulară pentru Excelența Voastră, Clerul și poporul ce Vă este încredințat, dorindu-Vă cele mai alese haruri ale cerului și asigurându-Vă de atâto bunăvoința Sa”.

Tot preotesele

Nu am calități de polemist. Și nici nu-s necesare. Căci în coloanele „Unirii” nu e potrivită polemica acerbă, pe chestiuni cari nu interesează pe toți. Și atunci la ce bun să lungim o discuție, plătisind cititorii? De aceea voi căuta să lămuresc pe par. I. Borza asupra chestiunii în discuție, în câteva cuvinte. Căci prea se'ncredință S. S. pentru îndrăzneala ce-am avut-o, de a spune o vorbă bună despre soțiile de preoți.

Dacă S. S. ar fi citit cu mai multă atenție modestul meu articol, ar fi putut ușor vedea că, deși titlul este „Rolul unei soții de preot”, în el se caută a se demonstra, că și preoții căsătorii sunt în stare să facă ceva. N'am scris că bisericile, casele parohiale, superedificatele etc. sunt „opera” preoteselelor, ci a preoților, în mare parte căsătorii. Clar, nu? Am voit să arăt că familia, pentru un preot după inima lui Isus Hristos, nu constituie o piedecă așa mare, ba din contră, când se nimereste să albe o soție conștientă de rolul ce-l are ca preoteasă, este un real ajutor preotului.

Pâr. Borza nu admite nici aceea că fac vre-o ispravă bietele preotese. Și nici nu trebuie lăudate, căci sunt ca pruncii și se încred. Că, doar, la urma urmlu nu sunt altceva, decât niște „femel”. Adică să nu prea avem considerație față de ele.

S'ar putea demonstra ușor pâr. B. cât de mult a evoluat spiritul vremii în această chestiune. Dar nu e nevoie. Știe și S. S. acest

lucru. Degradarea femeii e o amintire tristă și ea nu mai dănuiește azi, decât la câteva po-poare la care nu a putut răsbate încă lumina evanghellei și a civilizației. Să nu uităm că Mântuitorul a ridicat femeia din întunerecul în care a fost aruncată de nepriceperea vremii, la o treaptă ceva mai înaltă, decât le-o acordă pâr. Borza. Azi o soție este considerată ca o tovarășe de viață, cu care împarți și bucuriile, dar și durerile, cu care duci crucea grea a vieții

Că vor fi puține preotese de caractere excepționale: sfinte? Se poate. Nu am cerceta, viețile preoteselor din trecut și nici de azi. Poate totuși s'ar afla între ele vre-una în decursul veacurilor, care să fi adormit în Domnul, cu zâmbetul împăcării pe buze, deși se sbătuse o viață întreagă în sărăcie, muncă și lipsă, ca să-și poată crește cum se cuvine odraslele; poate s'ar afla vre-una, care mai bine a acceptat liniștită moartea, decât să comită crimă. Dar nu avem noi căderea să consacram sfinte, nici să pornim procese de canonizare.

Mai cere pâr. Borza preoteselor, să fină cel puțin cele patru posturi după legea răsăriteană. Poate ar fi bine. Dar, o mică întrebare: cine e vinovat mai întâi de această „îngăduință”? Oare nu stăpânul casei, care a studiat morala, pastorală și pe cari le el explică lumii și preotesei? Să nu uităm nici aceea, că educația religioasă, o preoteasă, în mare parte, o primește dela soțul ei. Și că puterea tatălui influențează oată familia. Dacă el ar fi intransigent, dacă nu s'ar târgui și el de atâtea ori cu morala poate multe preotese ar fi altfel. Așa că e mai prudent, ca înainte de a pretinde dela cineva vieață sfântă, să ni-o cam sfințim întâi pe a noastră. Poate să nu avem preotese sfinte. Dar cam câți preoți sfinți avem? Ar putea pâr. Borza să ne spună?

Da, vor fi ele femei, pe cari le întâlnim în cabinetele medicale, în birourile avocațiale, la baluri, la catheză, etc. dar acestea nu sunt preotese. O admite și pâr. Borza. Și adaug: nici nu sunt majoritatea femeilor. Cele mai multe se apleacă și azi cu resemnare și dragoste maternă de-asupra leagănului, sau robotesc în câmp alături cu soțul. Acelea, de care vorbește pâr. B. eu nu le găsesc decât la

cului scaun ar ridica un al doilea”. — Apoi dă seria Papilor dela sf. Petru până la Siriciu, (384—398).

7. Sf. Epifaniu, episcop în Cipru. (367—407) scrie în „Adv. Haer. Panarium” 27. 6: „În Roma primii între toți au fost apostoli și episcopi Petru și Pavel. După aceea Lin, apoi Clet, după acesta Clement, contemporan cu Petru și Pavel, despre cari aminteste Pavel scriind la Romani (citește: la Filipeni) — „Succesiunea Pontificilor romani este aceasta: Petru și Pavel, Lin și Clet, Clement, Evarist, Alexandru, Sixt, Telesfor, Igin, Piu și Anicet”¹⁾.

8. Sulpiciu Sever din Aquitania (360—420). În *Chronicorum libri duo* sau „Historia sacra” (P. L. 20, 95—160) în 2, 28, 4 scrie: „Căci în acel timp (al lui Nero) dumnezeiasca religie a ocupat Roma, pe când Petru ținea episcopatul”.

9. La Paul Orosiu, (380—425) în „Istoria contra păgânilor”, scrisă la 418, în c. 7, 6 cetim: „În anul 795 dela întemeierea Romei a luat împărăția Tiberiu Claudiu, al patrulea dela August și a rămas cu ea 14 ani. La începutul îm-

părăției lui, Petru apostolul Domnului nostru Isus Hristos a venit la Roma și a învățat credința mântuitoare pe toți credincioșii și i-a întărit cu virtuți prea puternice. Și de atunci au început să fie creștini în Roma”. — Anul 795 dela întemeierea Romei corespunde cu anul 41 al erei creștine.

10. Sf. Augustin, episcop în Ipona Africeii, (396—430) în „Epistola către Generosus” zice: „Dacă trebuie considerată ordinea episcopilor cari s'au succedat, cu cât mai sigur și cu adevărat bine, o socotim dela însuș Petru, care reprezenta biserica întreagă și căruia i-a zis Domnul: pe această piatră voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor învinge (Mat. 16, 18). Iar lui Petru i-a urmat Lin”. Apoi dă seria Papilor până la Anastasiu I, (399—401). — În „Contra Litteras Petilliani” cartea a II a, cap. 51, zice: „Ce și-a făcut ție scaunul bisericii romane pe care a șezut Petru, iar acum șade Anastasiu?”.

11. Ioan Malalas, (sec. VI) în „Chronographia” sa, (ed. Bonn 1831, p. 246) scrie: „Iar la începutul împărăției lui Claudiu Cezarul, la 10 ani după ce Domnul nostru Isus Hristos s'a înălțat la cer, primul episcop după sfântul Petru Apostolul al mării Antiohii, care este în Siria, a fost Evodiu”. — La pag. 255—256: „Iar Petru îndată ce a înțeles (că Nero îl va omori) a numit succesor în episcopatul roman pe Lin”. — „Iar că Lin a fost episcop sau patriarh al scaunului roman după sfântul Petru, a lăsat scris

în cronica sa Eusebiu Pamfilii”. — Cronica sfârșește cu anul 574

12. *Chronicon Pasquale* (Alexandrinum, respectiv Constantinopolitanum) dela anul 630, (ed. Bonn 1832 vol. I, p. 399) are acestea: „Simon Petru, principele Apostolilor”, ca la pag. 421 să aflăm: „Apoi au fost creați episcopi: Al Romei primul Petru, al Alexandriei Marcu Evangelistul, al Ierusalimului Iacob fratele Domnului, al Antiohiei susnumitul Petru”. În vol. II ed. Bon 1832 p. 127 zice: „Lin, care a fost episcopul Romei după Petru”.

13. Monahul Gheorghe Syncellul (patriarhului Tarasie. 784—804) în „Chronographia” (ed. Bonn 1829 p. 627) la anul 40 notează: Petru corifeul apostolilor după ce a întemeiat prima biserică a Antiohiei, a mers la Roma să predice evanghelia. De asemenea dela începutul bisericii Antiohiei și Romei a fost primul în frunte. Ducând cu sine pe Marcu evangelistul însoțitor de călătorii, cum zice Eusebiu, Petru a scris din Roma prima epistolă catolică”. La pag. 645 cetim: „Primul episcop al bisericii Romanilor, după Petru corifeul apostolilor, a fost Lin ani 18”. La pag. 651: „Episcop al Bisericii romane după Petru corifeul a fost Anachet ani 2”. Adecă al 3 lea. — Tot la pag. 651: „Al 4-lea Pontifice al Bisericii romane a fost Clement ani 9”. — Al 5-lea episcop al Romanilor a fost Evarist”.

Adevărul faptului de care ne ocupăm a trecut și cărțile liturgice. Astfel: *Mineul* (ed.

¹⁾ Papa Anicet a fost dela 157—168. Se înțelege însă că nu în același mod sf. Petru și Pavel sunt întemeitorii Bisericii din Roma. Deoarece Petru a fost în Roma: 42—49, în 50 la Ierusalim (*Fapte*, 15, 16), apoi în Antiohia (*Gal.* II, 11), apoi în Corint (cum zice Dionisiu din Corint la Eusebiu Ist. bis. 2, 24) unde s'a lăsat în urmă cu sf. Pavel și au mers amândoi la Romă. Pavel a mers la Roma numai în 61—63, din 64—66 în Orient, din 65—67 la Roma.

orașele mari. În România sunt însă 80% țărani. Și, slavă Domnului până acum nu a străbătut prăpădul în toate satele.

Și acum o ultimă lămurire: Introducerea, sau mai muzical „uvertura”, care precedează articolul „Rolul unei soții de preot”, s'a scris cum s'a scris, din cauza tonului descurajat, a parantezelor, prin care autorul articolului „Căile Bisericii” voia să-și arate toată amărăciunea și neputința ce o simte, sbătându-se cumplit în noroiul satului. Și am spus: nu-l potrivit ca un preot să scrie și să vorbească așa. Cum ție hărăzită viața, trebuie să o duci cu tot calvarul ei, fără murmur; trebuie să te lupți ca să devii un erou și nu o epavă aruncată de valuri. Noi preoții trebuie să ducem lupta cu asprimea vieții, până la capăt, până la epuizare. Și nu noi să fim primii, cari ne plecăm sub cele dintâi loviturii. Noi trebuie să încurajăm și pe alții, trebuie cu un cuvânt să predicăm optimismul și nu descurajarea.

De încheiere repet, cu riscul de a-mi spune din nou păr. Borza că-mi taiu creanga de sub picioare: Da, celibatul, monahismul, sunt căi de răvnit pentru biserică noastră. Dar să admitem și aceea, că și preoții căsătoriți își dau partea lor de contribuție, și unii cu vârf și îndesat. Și asta, pe toate terenurile, așa cum am arătat cu alt prilej. Slabi vor fi în ambele părți. Dacă însă se întâmplă să aibă și o preoteasă bună, biserică și neamul, numai câștiga pot.

Pr. M. Socaciu

Siluirea conștiinței elevilor interzisă. Gazetele aduc o știre pe care o reproducem și noi după *România* de azi. Știrea e aceasta:

„Ministerul Educației Naționale fiind informat că unii membri ai corpului didactic aplică un tratament neîngăduit copiilor de alte confesiuni, a dat o circulară către toate inspectoratele prin care interzice învățătorilor și profesorilor ca în materie de credință religioasă să siluiască conștiința elevilor. Conform prevederilor Constituției, confesiunile ale căror precepte nu sunt periculoase pentru ordinea în Stat, sau pentru siguranța și moralitatea publică, sunt îngăduite. Elevii nu vor fi supuși ritualului credinței cărora nu aparțin. Ei vor trebui însă să păstreze o atitudine decentă, de bună cuviință și respect față de religia dominantă în Stat, cărora aparține majoritatea copiilor.

În ceea ce privește notarea la religie, profesorii vor respecta în totul prevederile legilor și regulamentelor în vigoare.”

Râmnic, 1776—1780) luna Iunie, ziua 30, la laude, are: „Tu temelul apostolilor, cel mai de cinste... Romei celei mai mari decât alte cetăți, tu ai fost întâiul episcop...” Nu am controlat încă dacă toate Mineiele românești păstrează până azi acest text. Mineiul grecesc (ed. Veneția 1895) l-a suprimat și l-a întocmit astfel: „Petre, tu ai fost învățător al lumii, vestitor și piatra credinței”. De asemenea în rânduiala, dela 29 Iunie sunt suprimate textele în cari se spune că sf. Petru a venit la Roma.

Am mai auzit apoi că în catedrala dela Sibiu s'ar fi dat ordin să nu se facă la 29 Iunie și panegiricul sf. Petru, ci numai al sf. Pavel. Dar acestea sunt afaceri de casă de-ale neuniților, cari falsifică tradiția veche, ca și omonimul care a falsificat textele din broșura mea, cum am arătat în articolul precedent.

Stăruiesc, încreștând constatarea unui protestant: „Petru a întemeiat Biserica Romană iar Papii Romei sunt urmașii lui Petru” (Vezi: *Pearson*: Dissert. I de succesiune primorum romanorum episcoporum (cap. 6 și 7).

Foarte bine că s'a luat o măsură ca aceasta. Dar e dureros de trist și rușinos că s'au aflat în corpul didactic elemente a căror conduită sub toată critica a trebuit să provoace o astfel de măsură.

Știri mărunte

Păstorul cel mare în mijlocul turmei. Duminica trecută P. S. S. *Iuliu Hossu*, episcopul Clujului, încunjurat de aleasă lume preotească, vizitat cartierul *Iris* unde păstorește păr. Chindriș. Înaltul ierarh a s'ujit sf. liturgie în sobor de preoți, predicând mulțimii credincioșilor ce țixiau biserică parohială. A impresionat adânc faptul că însuși P. S. Sa păr. episcop *Iuliu* a împărțit mai bine de două sute de copilași cari atunci primiau pentru primadată pe euharisticul Isus și cărora, drept amintire, Înaltul Ierarh, le-a dat iconițe cu autograf.

Vești bune din Hosman. Grație stăruințelor păr. C. Hațieganu și jertfelniciei credincioșilor din *Hosman* ai Sf. Sale, s'a putut aduna în scurtă vreme suma de 5000 Lei danii pentru podoaba Casei Domnului. Din acești bani s'a cumpărat apoi un crucifix artistic, cooperitoare de potir, perdele pentru ușile iconostasului și o Evanghelie. — Credinciosul *Serban Duca* din Rășinari a dăruit, în preajma Paștilor, aceleiași biserici, un potir, disc, stelută, pixidă, lance, linguriță, o cădelniță, un covoraș, și altele, în preț de peste 4500 Lei. Bucuria păr. Hațieganu, ca și a bunilor creștini din *Hosman* firește că e mare foarte. (*D. Savu*).

Locale. Duminica viitoare, a Sămărinencii, va predica în catedrală păr. *Dr. Ioan Suciu*, profesor de teologie.

— Săptămâna aceasta s'a mutat la Blaj *Administrația Financiară* și filiala *Băncii Naționale* din Dicioșanmărtin.

Regele-Împărat Victor Emanuel III vizitează pavilionul României. Țara noastră își are pavilionul său la târgul de mostre din *Milano*. Acum Miercuri *Suveranul Italiei* a vizitat cu deamănuntul cele opt secțiuni ale pavilionului nostru și a cerut lămuriri privitor la felul cum e organizat Serviciul Social în România și cum se face educația tineretului în Straja Țării. Gestul acesta regal e o dovadă de specială atenție față de Țara noastră, întrucât, după cum remarcă agenția *Rador*, pavilionul României este singurul dintre pavilioanele străine pe care le-a învrednicit de vizita sa Regele-Împărat Victor Emanuel III.

Turneu jubilar. De împlinirea unui sfert de veac dela primul turneu al trupei teatrale *Victor Antonescu* prin Transilvania acelor vremuri, toate centrele mai de seamă ale Ardealului și Banatului au bucuria de a se întâlni din nou, în lunile Aprilie—Maiu a. c., cu trupa Teatrului Național din București, în frunte cu atât de vrednicul și binecunoscutul artist *Victor Antonescu*. Se va juca cu acest prilej comedia românească „*Glumele Destinului*” de I. C. Aslan. Notăm că acest mare turneu comemorativ are loc sub patronajul celor trei domni rezidenți regali din Ardeal și Banat. La *Blaj* se va juca piesa menționată *Vineri*, în 5 Maiu c.; și e de prezăcut că va participa foarte multă lume nu numai din loc, ci și din împrejurimi.

† **Iulia Cosma**, văduvă de preot, a adormit în Domnul la *Boziaș*, în 23 Aprilie c., într'al 81-lea an al vieții sale cinșite (a fost mama a zece vlăstare familiare). — Facă-i Domnul parte cu cei aleși ai săii!

Capitulul Bobbian

No. 883—1939

Licitatie imobiliara

Se face cunoscut celor interesați, că se vinde prin licitație publică benevolă imobilul din *Blaj*, strada Episcop *Ioan Len ény*, proprietatea Capitulului Bobbian, constător din loc de casă în întindere de 258 stj □, cu o casuță mică pe el.

Ofertele scrise se vor înainta Administrației Centrale Capitulare din *Blaj* în plic încheiat până la data de 16 Mai 1939, ora 12.

Deschiderea ofertelor se va face la ora 12, în ziua de 16 Mai, când ofertanții vor putea supralicita prin oferte verbale.

Capitulul Bobbian își rezervă dreptul, ca dintre ofertele înaintate să o aprobe pe care vrea, chiar dacă este mai mic prețul, eventual să nu aprobe pe nici una.

Dr. Victor Macaveleu
prepozit capitular

„VULCAN” Societate Industrială pe acții, Blaj

Convocator

P. T. Domnii acționari ai societății industriale pe acțiuni „*Vulcan*” din *Blaj* se invita cu toată onoarea, în sensul § 12 și următorii din statute, la

Adunarea generală extraordinară

care se va ține în *Blaj*, *Sâmbătă în 6 Mai 1939*, la orele 15, în sala de ședință a băncii „*Patria*”.

ORDINEA DE ZI

1. Alegerea Consiliului de Administrație a cărui mandat a expirat, pe un period de trei ani.

2. Alegerea Comitetului de Cenzori, expirându-i deasemenea mandatul, pe un period de trei ani.

Domnii acționari, cari doresc să participe la adunare, sunt rugați, să-și depună la casa institutului „*Patria*” în *Blaj*, ori la Administrația Centrală Capitulară din *Blaj*, acțiunile eventuale documentele de plenipotență, până la 2 Mai a. c. ora 12 din zi.

Blaj, la 19 Aprilie 1939

Consiliul de Administrație

Convocator

P. T. Domnii acționari ai societății industriale pe acțiuni „*Vulcan*” din *Blaj* se invita cu toată onoarea în sensul § 13 și următorii din statute la

A IV-a adunare generală ordinară

care se va ține în *Blaj*, *Sâmbătă în 6 Mai 1939* la orele 16 în sala de ședință a băncii „*Patria*”.

ORDINEA DE ZI

1. Raportul Consiliului de Administrație raportul Comitetului de Cenzori, Bilanțul pe anii 1934, 1935, 1936, 1937 și 1938 și darea absolutului.

2. Distribuirea profitului curat.

3. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1939.

4. Eventuale propuneri.

Blaj, la 19 Aprilie 1939.

Consiliul de Administrație

Citiți și răspândiți „UNIREA”